

Fødevarestyrelsen
J.nr. 2017-8821
Den 12. september 2017
MFVM 343

GRUNDNØTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om ændring af bilag II og III, til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 396/2005 om pesticidrester med hensyn til maksimalgrænseværdier for kviksølv i eller på specifikke produkter (komitésag)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen har fremsat forslag om ændringer vedrørende maksimalgrænseværdier for pesticidrester i bilag II og III til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 396/2005 for kviksølv i en række afgrøder og i produkter af animalsk oprindelse (komitésag). Forslaget vedrører ændringer af maksimalgrænseværdier på baggrund af revurderinger for stoffet, der er foretaget på baggrund af den forekomst af kviksølv i fødevarer, der skyldes kviksølv i miljøet. Revurderingen betyder, at der er nye maksimalgrænseværdier, der etableres. Den Europæiske Fødevaresikkerhedsautoritet (EFSA) vurderer på baggrund af risikovurderinger, at de ændrede maksimalgrænseværdier er sundhedsmæssigt acceptable. DTU Fødevareinstituttet er anmodet om en vurdering af forslaget, og vurderer, at der ikke vil være sundhedsmæssige problemer som følge af de foreslåede ændringer. DTU Fødevareinstituttet har også foretaget en vurdering af eventuelle kombinationseffekter, som ikke giver anledning til sundhedsmæssige betænkeligheder. Forslaget vurderes generelt at betyde et uændret beskyttelsesniveau i Danmark. Forslaget forventes sat til afstemning i Den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder (SCoPAFF) den 21.-22. september 2017. Regeringen kan støtte forslaget. Det bemærkes, at regeringens holdning til forslaget ligger inden for de retningslinjer, som den tidligere regering i 2012 forelagde Folketingets fødevarerordførere for behandlingen af komitésager om fastsættelse af maksimalgrænseværdier for pesticidrester.

Baggrund

Kommissionen har fremsat forslag til ændring af bilag II og III til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 396/2005 af 23. februar 2005 om maksimalgrænseværdier for pesticidrester i eller på vegetabiliske og animalske fødevarer og foderstoffer og om ændring af Rådets direktiv 91/414/EØF (herefter pesticidrammeforordningen).

Forslaget er fremsat med hjemmel i artikel 14, stk. 1, litra a og artikel 16, stk. 1, litra a, i pesticidrammeforordningen.

Forslaget behandles i en forskriftsprocedure med kontrol i Den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder (SCoPAFF). Hvis der er kvalificeret flertal for forslaget, forelægger Kommissionen forslaget for Rådet og Europa-Parlamentet med henblik på legalitetskontrol, der udtaler sig med henholdsvis kvalificeret

og absolut flertal inden for tre måneder. Kommissionen vedtager forslaget, såfremt Rådet og Europa-Parlamentet tilslutter sig forslaget eller ikke har udtalt sig inden for tidsfristen. Opnås der ikke kvalificeret flertal i SCoPAFF, forelægger Kommissionen sagen for Rådet og Europa-Parlamentet, der udtaler sig med henholdsvis kvalificeret og absolut flertal inden for to måneder. Kommissionen vedtager forslaget, såfremt Rådet og Europa-Parlamentet tilslutter sig forslaget eller ikke har udtalt sig inden for tidsfristen.

Forslaget forventes sat til afstemning i Den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder (SCoPAFF) den 21.-22. september 2017.

Formål og indhold

Kviksølv kan findes i fødevarer fra forskellige kilder. En kilde til kviksølv er miljøforurening, hvor kviksølvet stammer fra industriel aktivitet, men også i vid udstrækning fra f.eks. vulkansk aktivitet. En anden kilde til kviksølv er som restindhold efter anvendelse som pesticid. Anvendelse af kviksølvholdige pesticider har været forbudt i EU i mere end 30 år, men har været reguleret med grænseværdi i EU's pesticidforordning i vegetabiliske og animalske produkter, fordi denne forordning omfatter alle stoffer, der på et tidspunkt har været anvendt som pesticid, også selvom den aktuelle kilde til indhold i fødevarer ikke er pesticidanvendelse.

Grænseværdierne i pesticidforordningen er oprindeligt blevet fastsat med udgangspunkt i, at kviksølv er et forbudt pesticid, og at der derfor ikke kan accepteres rester i fødevarer. Faktisk indhold i fødevarerne som resultat af baggrundsforurening har ikke været taget i betragtning. Flere fødevarer har vist sig generelt - på grund af baggrundsforurening i miljøet - at have lidt højere indhold af kviksølv end den fastsatte grænseværdi, der i pesticidreglerne er fastsat på detektionsgrænsen.

Niveauerne for kviksølv i animalske og vegetabiliske produkter, som er reguleret i pesticidforordningen, er væsentligt lavere end niveauerne i fisk, da fisk fra naturens side har en høj akkumulering af kviksølv. Forbrugernes indtag af kviksølv stammer derfor primært fra fisk og fiskerivarer, som har langt det højeste indhold af kviksølv. Kviksølv i fisk, fiskerivarer og kosttilskud er reguleret under reglerne for miljøforureninger (forordning 1881/2006) og er derfor ikke omfattet af nærværende notat.

Generelt om ændringer af maksimalgrænseværdier for pesticidrester

Maksimalgrænseværdier for pesticidrester i fødevarer er fastsat i pesticidrammeforordningens bilag II for de aktivstoffer, der allerede er fuldt evaluerede i forbindelse med optagelse eller ikke-optagelse på EU's positivliste til anvendelse af pesticider (Europa Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1107/2009). Maksimalgrænseværdier er fastsat i bilag III for de aktivstoffer og afgrøder, som endnu ikke er færdigevaluerede med hensyn til alle anvendelser og resulterende restindhold. Der er dog foretaget en sundhedsmæssig vurdering af alle maksimalgrænseværdier i bilag III.

For nogle pesticider vurderes det ikke nødvendigt at fastsætte maksimalgrænseværdier, fordi et eventuelt restindhold efter anvendelse af pesticiderne ikke vurderes at have en sundhedsmæssig risiko. Disse stoffer opføres på en liste i pesticidrammeforordningens bilag IV.

Maksimalgrænseværdien sættes til detektionsgrænsen, hvis der hverken er en relevant godkendelse i EU, en importtolerance eller en Codex Alimentarius grænseværdi. Pesticider, hvor alle maksimalgrænseværdier fastsættes på detektionsgrænsen, opføres på bilag V.

Når der er indgivet en ansøgning om en konkret anvendelse af et pesticid i EU, gennemføres der i EU en konkret risikovurdering. På den baggrund fastlægges specifikke maksimalgrænseværdier for pesticidrester i bestemte afgrøder. Så længe der ikke er fastlagt en maksimalgrænseværdi på baggrund af konkrete anvendelser af et pesticid, gælder den automatisk fastsatte analytiske detektionsgrænse på 0,01 mg/kg for afgrøde-pesticid-kombinationen. Dette er udtryk for en nultolerance, idet det pågældende pesticid ikke må kunne måles i afgrøden. Undtagelsen for dette generelle princip er pesticider, som opføres på bilag IV.

En maksimalgrænseværdi kan, efter den fornødne konkrete risikovurdering i EU, indføres eller ændres på baggrund af:

- en udvidet anvendelse til andre afgrøder af et allerede godkendt pesticid,
- en anden anvendelse af et pesticid, for eksempel i en medlemsstat hvor der for en effektiv bekæmpelse påkræves en øget behandling, der medfører en øget rest i afgrøden,
- ansøgninger om importtolerancer fra tredjelande for produkter, der indføres til EU, og hvor der ikke allerede er fastsat en dækkende EU-grænseværdi,
- implementering af Codex Alimentarius (FAO – Food And Agriculture Organization /WHO – World Health Organization) grænseværdier i EU,
- nye oplysninger om eksempelvis toksikologi,
- en planlagt revurdering af pesticidet,
- andre særlige forhold (for eksempel at stoffet forekommer som miljøforurening) eller,
- en tilbagekaldelse af eksisterende godkendelser.

Ansøgninger om fastsættelse af en ny maksimalgrænseværdi på baggrund af anvendelse i EU eller import af fødevarer, der indeholder rester af stoffet, bliver i første omgang evalueret af en medlemsstat i EU. Den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet (EFSA) foretager herefter en videnskabelig sundhedsmæssig vurdering af alle forslag til ændringer af maksimalgrænseværdier.

Kommissionens forslag

Kommissionen foreslår på baggrund af videnskabelige risikovurderinger fra EFSA, at bilag II og III ændres med hensyn til maksimalgrænseværdier for kviksølv, som konsekvens af revurdering af stoffet, og forekomsten af kviksølv som miljøforurening.

Kommissionen vil med forslaget regulere kviksølv i pesticidreglerne under hensyntagen til baggrundsforureningen i miljøet med udgangspunkt i EFSA's risikovurdering og viden om forekomsten af kviksølv i fødevarer.

Nedenfor er de væsentligste ændringer beskrevet.

Alle maksimalgrænseværdier for kviksølv i vegetabiliske og animalske produkter har hidtil været sat på detektionsgrænsen, da kviksølv ikke længere er tilladt som pesticid. Nu justeres nogle af værdierne på baggrund af data for forekomst i fødevarer som følge af miljøforurening.

På den baggrund foreslås maksimalgrænseværdier for kviksølv sat op fra den analytiske detektionsgrænse (etablering af ny maksimalgrænseværdi) for visse nødder, krydderurter, svampe, muskat, ingefær og gurkemeje, produkter fra vildtlevende dyr samt indmad fra opdrættede dyr.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet vil få forelagt sagen som et led i forskriftsproceduren med kontrol med henblik på legalitetskontrol.

Nærhedsprincippet

Der er tale om gennemførelsesforanstaltninger til en allerede vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens vurdering, at forslaget som følge heraf er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

Forslaget vedrører ændring af bilag til pesticidrammeforordningen. Ændringen vil være direkte gældende i Danmark.

Konsekvenser

En vedtagelse af forslaget har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser. Forslaget har heller ingen væsentlige statsfinansielle eller administrative konsekvenser for det offentlige eller for EU's budget. Forslaget skønnes heller ikke at have væsentlige samfundsøkonomiske konsekvenser. Ligeledes medfører forslaget ingen nævneværdige administrative konsekvenser for erhvervslivet.

Forslaget er udarbejdet på baggrund af videnskabelige vurderinger fra EFSA, der har vurderet, at de foreslåede ændringer vedrørende maksimalgrænseværdier er sundhedsmæssigt acceptable for forbrugerne.

DTU Fødevareinstituttet er anmodet om en vurdering af forslaget og vurderer, at der ikke vil være sundhedsmæssige problemer som følge af de foreslåede ændringer vedrørende maksimalgrænseværdier. DTU Fødevareinstituttet bemærker, at EFSA ikke har foretaget en vurdering af eventuelle kombinationseffekter, idet der endnu ikke foreligger en harmoniseret metode til dette. Der arbejdes i EFSA målrettet på at udvikle en sådan metode.

Det fremgår af pesticidrammeforordningens artikel 14, stk. 2, at eventuelle kombinationseffekter skal indarbejdes i vurderingen af pesticidrester i fødevarer, når der findes en egnet metode.

I fravær af en harmoniseret metode til vurdering af mulige kombinationseffekter har DTU Fødevareinstituttet - på grundlag af den nuværende viden om kombinationseffekter og indtag af pesticidrester hos den danske befolkning - foretaget en overslagsmæssig vurdering af risikoen for indtaget af pesticider, hvor der tages højde for kombinationseffekter. På baggrund heraf vurderes de foreslåede maksimalgrænseværdier ikke at give anledning til sundhedsmæssige betænkeligheder.

En vedtagelse af forslaget vurderes på den baggrund at betyde et uændret beskyttelsesniveau i Danmark.

Høring

Forslaget, inklusiv de specifikke foreslåede grænseværdier, har været i høring på høringsportalen. Der er indkommet følgende høringssvar:

Landbrug & Fødevarer har indsendt høringssvar og har ikke bemærkninger til forslaget.

DI Fødevarer har indsendt høringssvar og har ikke bemærkninger til forslaget.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Man er fra dansk side ikke bekendt med offentlige tilkendegivelser om forslaget i andre medlemsstater. Baseret på afstemningerne fra tidligere lignende forslag vurderes der at være kvalificeret flertal for forslaget.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Alle pesticider der anvendes i EU, skal gennem en grundig sundhedsmæssig vurdering, som fører til fastsættelse af en maksimalgrænseværdi for restindholdet i fødevarerne (bilag II og III), eller som fører til en beslutning om, at det ikke er nødvendigt at fastsætte maksimalgrænseværdier (optagelse på bilag IV). Stoffer, hvor alle maksimalgrænseværdierne sættes ned til detektionsgrænsen, overføres til bilag V. Pesticidrammeforordningen og de deraf afledte forordninger, er derfor vigtige elementer i beskyttelsen af de danske forbrugeres sikkerhed. Regeringen kan alene støtte forslag, der vurderes at være sundhedsmæssigt acceptable.

Det er højt prioriteret fra dansk side, at pesticidrammeforordningen kan virke med henblik på fuld harmonisering af reglerne vedrørende fastsættelse af maksimalgrænseværdier for pesticidrester i fødevarer i EU. For at dette kan lade sig gøre, skal rammeforordningens bilag løbende ændres, herunder bilag II, III, IV og V.

Det er vurderingen, at Kommissionens forslag vil medføre en tilstand på fødevareområdet, der er sundhedsmæssigt acceptabel.

Regeringen agter på denne baggrund at støtte forslaget.

Det bemærkes, at regeringens holdning til forslaget ligger inden for de retningslinjer, som den tidligere regering forelagde Folketingets fødevareordførere for behandling af komitésager om fastsættelse af maksimalgrænseværdier for pesticidrester.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.